

Pienpolton savuille altistuminen asuinympäristössä ja terveyshaitat

Ajankohtaista puun pienpoltosta: pienpolton päästöt, ilmanlaatu ja terveys –seminaari 14.11.2023

Taina Siponen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

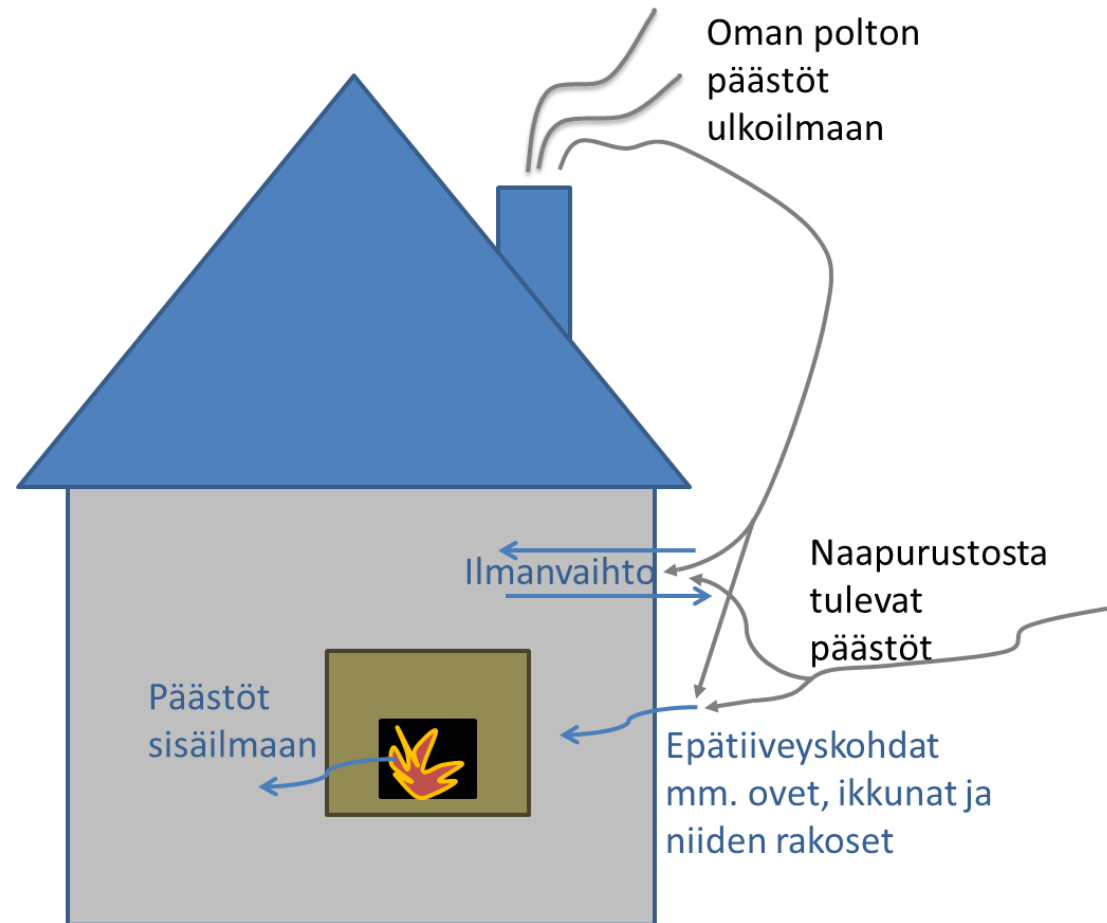
Hengitysilman hiukkaset kulkeutuvat elimistöön

- Lukuisat tekijät vaikuttavat hiukkasten kulkeutumiseen ja kertymiseen
  - Aerosolien fysikaalis-kemialliset ominaisuudet: mm. hiukkaskokojakauma; tiheys, muoto ja pinta-ala; hygroskooppisuus (kyky sitoa vesimolekyylejä)
  - Hengitysteiden anatomia ja fysiologia: mm. hengitysmalli
- Hengitettävät hiukkaset (PM₁₀; halk.<10 μm) pystyvät kulkeutumaan alempiin hengitysteihin
  - Karkeat hengitettävät hiukkaset (halk. 2,5-10 μm) jäävät pääasiassa ylähengitysteihin, mutta osa kulkeutuu syvemmälle
  - PM_{2.5} (halk.<2,5 μm) hiukkaset kulkeutuvat tehokkaasti hengityselimistön ääreisosiin asti
  - Ultrapienet hiukkaset (halk. <0,1 μm) pystyvät tunkeutumaan alveoleihin eli keuhkorakkuloihin ja voivat edetä keuhkoista edelleen verenkiertoon ja muihin elimiin
- Hiukkasissa on terveydelle haitallisia yhdisteitä
  - Polyaromaattiset hiilivedyt eli PAH-yhdisteet (monet syöpävaarallisia; ärsytysoireet, pahoinvointi, tulehdus, jne.)
  - Raskasmetallit ja muut metallit (tulehdus, vanhentavat soluja, sydän- ja verisuonisairaudet)
  - Musta hiili (monet haitalliset yhdisteet sitoutuvat mustaan hiileen)

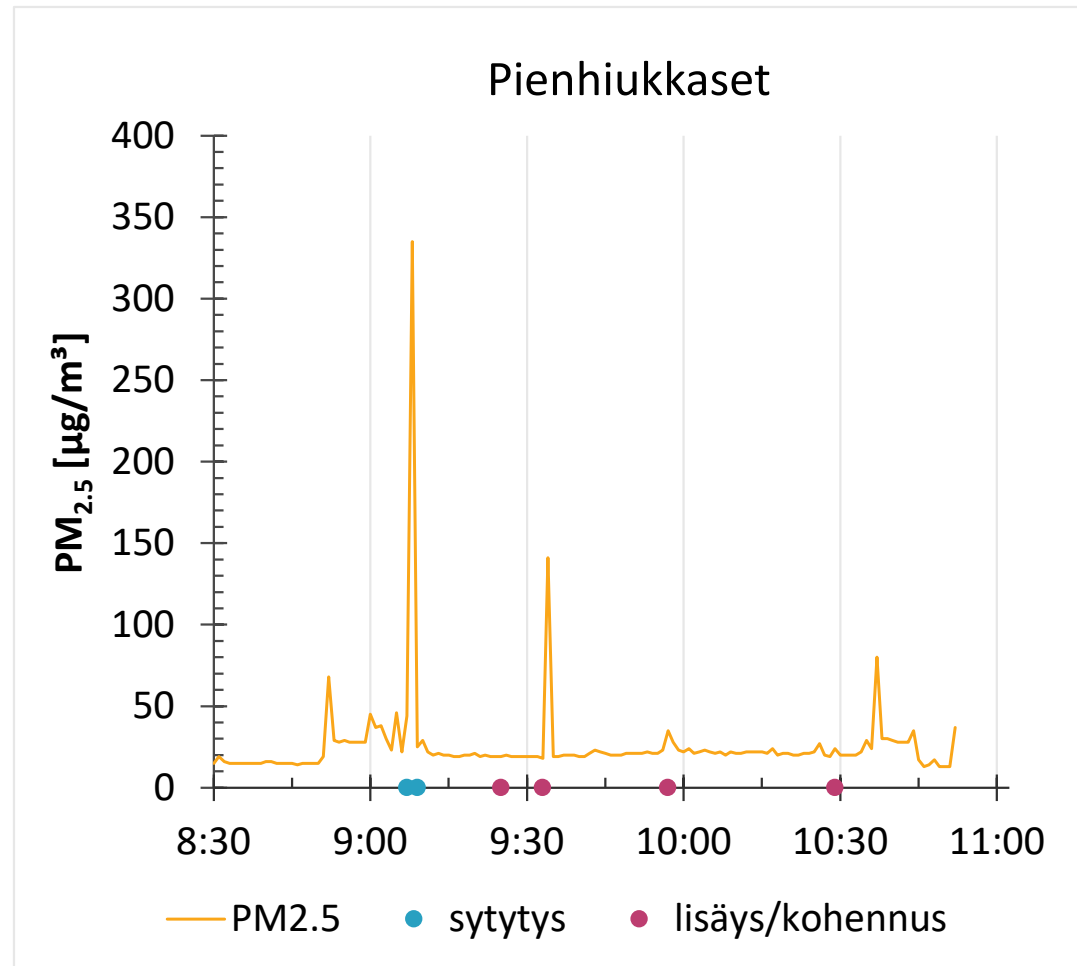
Hiukkaset aiheuttavat terveyshaittoja

- Yleisimpiä haittoja ovat ärsytysoireet ja lievät hengityselinoireet
  - Esim. kurkun ja silmien kutina, nenän tukkoisuus, nuha ja yskä.
  - Oireille herkimpiä ovat kroonisia hengityselin- ja sydänsairauksia sairastavat, ikääntyneet ja pienet lapset.
- Runsaasta puun poltosta syntyvät korkeat pienhiukkasten **vuorokausipitoisuudet** voivat aiheuttaa myös vakavia oireita sydän- ja hengityssairaille (lääkitystarpeen lisääntyminen, sairauskohtaukset). Lisäksi pienten lasten hengityselinoireet ja -infektiot voivat lisääntyä.
- Pitkäaikainen, **useita vuosia tai vuosikymmeniä** kestävä altistuminen on haitallisempaa kuin lyhytaikainen altistuminen
  - Pienhiukkaset vaikuttavat moniin elimiin ja kehon järjestelmiin
  - Lisäävät keuhko- ja sydän- ja verisuonisairauksien ilmaantuvuutta, keuhkosityöpää, tulehdusreaktioita, diabetesta ja lisääntymisterveyden häiriötä
  - Uudemmissa tutkimuksissa selvitetään vaikutuksia mm. sikiöön, mielenterveyteen ja neurologisiin sairauksiin

Puun polton savuja tulee suoraan sisäilmaan oman polton aikana sekä kulkeutuu ulkoa sisälle oman ja naapuruston puunpolton vaikutuksesta

Henkilökohtainen altistuminen puuta poltettaessa

Case: Puun pienpolton savuille altistuminen ja hiukkaspitoisuuden alueellinen vaihtelu asuinalueella (PUUHA-tutkimus)

- Mitattiin pienhiukkasten ($PM_{2.5}$; halkaisija $<2,5 \mu m$) ja mustan hiilen ajallista ja alueellista pitoisuusvaihtelua
- Mittausreitti n. 2,5 km pitkä
- Mittauksia arkipäivisin ja lauantaisin klo 8–11 ja klo 17–21.
- Mittausvaunu, näytteenotto n. 1 m maanpinnasta
- Vastaavat mittalaitteet tutkimusalueella sijainneen mittausaseman katolla, mittauskorkeus n. 3 m.

Raportti: Yli-Tuomi ym. savuille altistuminen ja hiukkaspitoisuuden alueellinen vaihtelu asuinalueella. THL Työpaperi 33/2022.

Mustan hiilen (BC) -pitoisuus kierroksittain

lauantai-iltana 6.2.2021 (PUUHA-tutkimus)

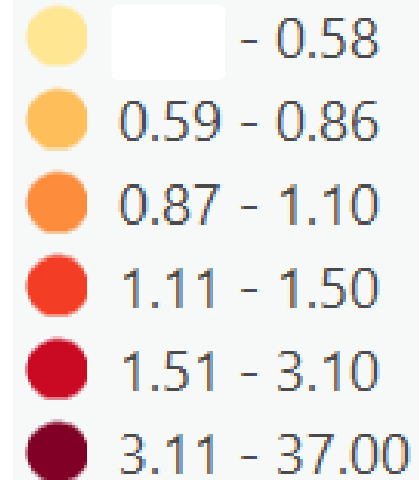
Kuvassa päivän ensimmäinen kierros on sisimpänä.
Pisteet sijaitsevat 50 m välein.

- Reitillä mitattiin hyvinkin suuria ilmaansaastepitoisuuksia, jotka olivat yleensä lyhytaikaisia
- Ilmansaasteiden kierroskeskiarvoissa oli suurta vaihtelua

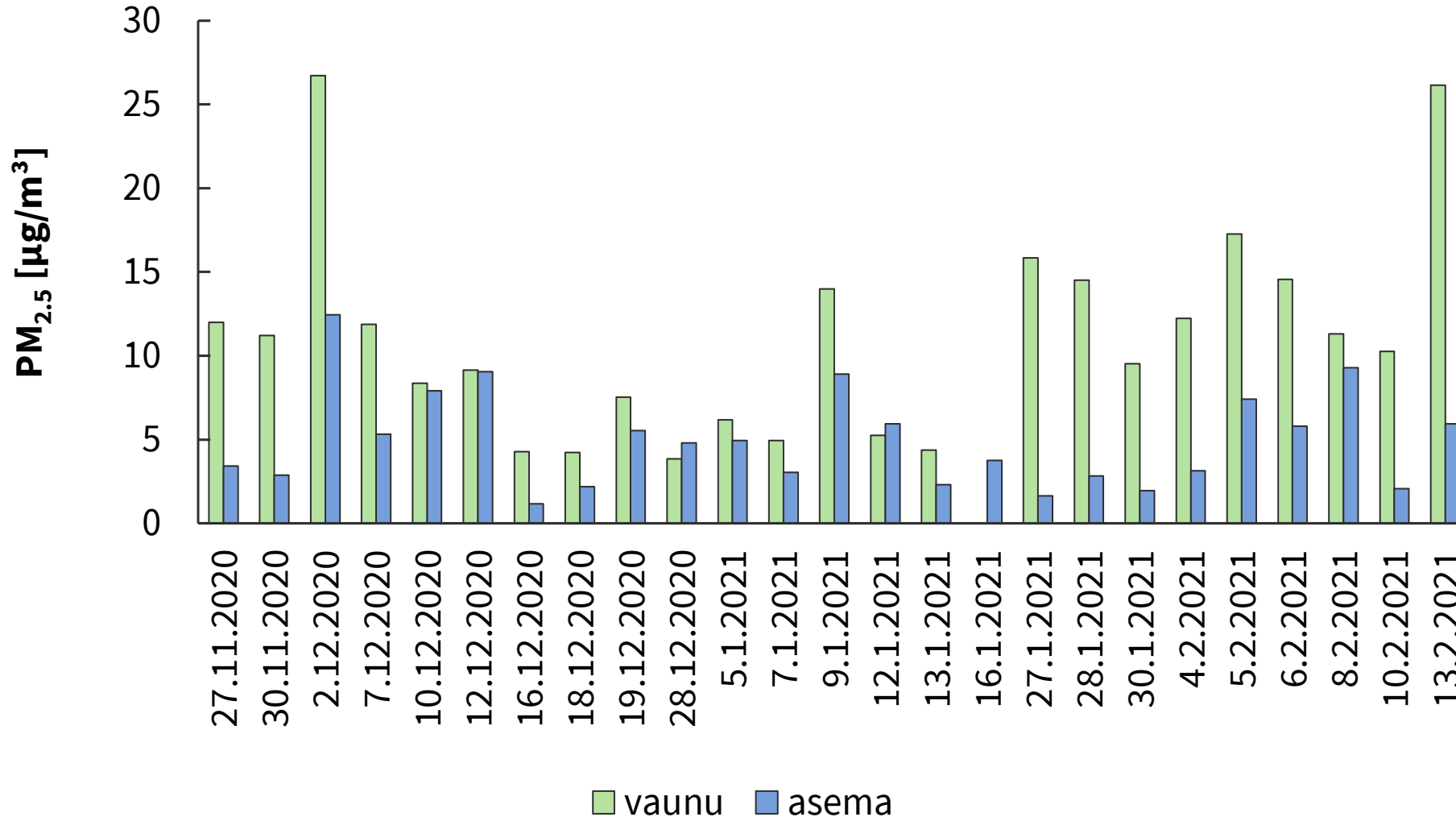
6.2.2021 (la ilta)

BC [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Pienhiukkasten (PM_{2.5}) -pitoisuuden keskiarvo mittausten aikana pientaloalueella.

Yhden mittauksen kesto 1–2 tuntia. (PUUHA-tutkimus)

Yhteenveto

- Erityisesti pitkäaikainen altistuminen pienpolton päästöille vaikuttaa haitallisesti terveyteen väestötasolla
  - Terveyshaittoja syntyy matalillakin pitoisuustasoilla
- Hyvällä tuloilmansuodatuksella voi vähentää hiukkasten kulkeutumista ilmanvaihdon kautta ulkoa sisäilmaan
- Asuinalueilla matalia päästölähteitä, jotka voivat vaikuttaa ulkoilman laatuun lähellä päästölähdettä
  - Johtaa suuriinkin vaihteluihin ilmanlaadussa asuinalueen sisällä
  - Pitoisuudet laimenevat nopeasti, mutta voivat jäädä joskus korkeiksi jopa tunneiksi